

De militaire was

P.H. de Vries – brigade-generaal der cavalerie*

Bij leken bestaat nogal eens het beeld van het leger als zou dat bevolkt zijn met elkaar afblaffende ijzervreters. Een andere geliefde opvatting onder leken betreft het leger als bolwerk van een ijzeren discipline, waar blind gevolg wordt gegeven aan de orders van autoritaire superieuren onder het motto: 'bevel is bevel'. Falen betekent onverbiddeijk de krijgsraad, met als meest waarschijnlijk vonnis: de dood door de kogel.

Nu valt het natuurlijk wel mee. De gemiddelde Nederlander weet echt wel dat in de moderne krijgsmacht op een moderne manier wordt omgegaan met het personeel. Er wordt niet gesnauwd en geblaft, soldaten worden met 'meneer' aangesproken. De discipline is 'Nederlands', dus als zodanig nauwelijks zichtbaar. Het bevel heeft slechts waarde als basis voor discussie en bij falen volgt veelal bevordering.

Nu is het natuurlijk heel vervelend als je als krijgsmacht het beeld oproept van een buiten de maatschappij staande, crypto-fascistische organisatie. Dat is gelukkig ook niet zo! Het is evenzeer de vraag of je zo blij moet zijn met het etiket van een geüniformeerde praatgroep. En dat laatste beeld ligt naar mijn mening behoorlijk dichter bij de werkelijkheid dan het eerste.

Dat zo'n beeld heeft kunnen ontstaan, ligt vooral aan onszelf! We zijn te aardig voor elkaar. Een militair die zijn staart in de soep

laat hangen kan rekenen op een woud aan begrip. Falen wordt vergoelijkt. De militair was onvoldoende opgeleid en voorbereid op de situatie waarin hij terecht kwam. Zijn uitrusting was ontoereikend. Zijn orders waren onduidelijk. De hond van zijn schoonmoeder was net overreden en daardoor was hij geheel van slag toen hij die – achteraf gezien – verkeerde beslissing nam. En waarom hem de mislukking aanrekenen of – erger nog – hem erop afrekenen? Hij is immers al genoeg gestraft. Kortom, zand erover. Ja, en als we dan toch willen ingrijpen, laten we hem dan maar overplaatsen. En kijk nou eens, wordt hij toch nog bevorderd, wat leuk voor hem.

Die praktijk corrumpeert! Er ontstaat dan al gauw een mentaliteit dat het er niet toe doet. De mogelijke consequenties van ons doen en nalaten worden gebagatelliseerd. Verantwoordelijkheid wordt minder serieus genomen.

In zo'n cultuur is het moeilijk eisen te stellen. Door eisen te stellen maak je je niet populair. Je wordt 'moeilijk' gevonden. Als je vervolgens nog zo ver gaat te veronderstellen dat aan die eisen wordt voldaan en dat je dat ook daadwerkelijk controleert en zo nodig afdwingt, ja dan is er echt iets mis. Dan volgen moeilijkheden met het personeel, met het overlegorgaan en voor je het weet heb je 'de bonden' achter je aan.

Het lijkt er dus op dat het tweede beeld niet ver bezijden waarheid is. En valt het nu nog

* De auteur is werkzaam bij de Landmachtstaf.

De militaire was

TEGGENWICHT

wel mee, dan is het niet ondenkbeeldig dat in de toekomst het wel zover kan komen. Willen we dat vermijden, dan moet het roer om!

Het roer omgooien wil evenwel ook zeggen dat je bereid moet zijn daarvan de consequenties te accepteren. De krijgsmacht als toch redelijk gesloten instituut, geeft de voorkeur eraan de vuile was binnen te houden. Op het moment dat je besluit de teugels aan te halen, gaan er natuurlijk klappen vallen en voordat je het weet komt dat naar buiten, en zijn de mediapoppen weer aan het dansen. De natuurlijke neiging zal dan zijn gas terug te nemen, wat minder daadkracht aan de dag te leggen zodat we de vuile was binnenshuis kunnen houden. Voordat je het weet zijn we dan weer terug bij af!

Als je de vuile was wilt doen, moet je ook het lef hebben die buiten te drogen te hangen, zodat iedereen kan zien waarmee je bezig bent. Pas als je daartoe bereid bent, is er een gereede kans dat de was ook metterdaad wordt gedaan. Bij de uitvoering van deze huishoudelijke taak geldt voorts een andere les uit het huishouden, te weten dat je de trap van bovenaf moet schoonmaken.

De (top)leiding van de krijgsmacht moet dus het goede voorbeeld geven. Niet aarzelen eisen te stellen, ook aan elkaar! Niet aarzelen met de vuist op tafel te slaan. Niet aarzelen maatregelen te nemen als niet aan de gestelde eisen wordt voldaan. Niet aarzelen onsympa-

thiek te worden gevonden. Beslissen op basis van argumenten en niet omdat degene die het voorstel doet zo'n goeie kerel is en we die anders voor het blok zetten. Plaatsen op basis van zakelijke kwaliteiten en niet omdat het zo'n goeie jongen is. Stoppen met aardig doen, daar gaat het om.

Alleen door eisen te stellen en de realisatie daarvan af te dwingen kunnen we kwaliteit bereiken. Daarbij gaat de kost voor de baat uit. Per saldo zal een organisatie en een cultuur ontstaan die inderdaad trots oproept, die respect afdwingt. Kwaliteit trekt dan kwaliteit aan. En als je kwaliteit hebt wordt je vanzelf gerespecteerd. En gerespecteerd worden, is uiteindelijk belangrijker dan 'aardig overkomen'.

Maar dan moeten we wel de handen uit de mouwen willen steken en met onze armen in de tobbe gaan staan om met zijn allen de militaire was te gaan doen: het boven- en het ondergoed!